ՀՀ ԿԳՄՍ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
« ՍԻՍԻԱՆԻ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ << Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում սովորողի իրավունքների և պարտականությունների ներկայացում >>

ԱՌԱՐԿԱ՝ Օրենսդրություն

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ Արմիկ Համբարձումյան

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ՝ Վաղատինի միջնակարգ դպրոց

ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Դոնարա Ասրյան

2023թ

Բովանդակություն

1Ներածություն .....

2 Իրավունք և պարտականություն, պատիվ և

արժանապատվություն հասկացությունները.

3Սովորողի իրավունքների և պարտականությունների, պատվի և

արժանապատվության պաշտպանությունը դպրոցում

4 Հետազոտական աշխատանքի ընդհանուր բնութագիր

5 Գործնական աշխատանք /բաց դաս/

6Հետազոտության արդյունքների ամփոփում

7.Եզրակացություն

8.Օգտագործված գրականություն

Թեմայի արդիականությունը՝ հաճախ են դպրոցում հանդիպում աշակերտների վիճահարույց հարցեր կամ դժգոհություններ , որոնք ինչպես նկատում ենք սովորողի իրավունքների և պարտականությունների թերիմացության արդյունք են:

Հիմա առավել ևս ,երբ ունենք բազմաթիվ տեղահանվածներ Արցախից, օտար երկրներից և նրանք հաճախում են մեր դպրոցներ , այսինքն շփվում են տարբեր տեղերից եկած երեխաներ և որպեսզի երեխաների մեջ տարաձայնություններ չլինեն , որևէ երեխա իրեն առավել չհամարի նորեկների նկատմամբ , ուստի որոշեցի կազմակերպել և անց կացնել բաց դաս ընտրելով թեման

<< Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում սովորողի իրավունքների և պարտականությունների ներկայացում >>

Նպատակ ունենալով երեխաներին մեկ անգամ ևս իրազեկված պահելու , որ բոլոր երեխաները ունեն հավասար իրավունքներ և նույն պարտականությունները: Բոլորը պետք է իմանան դիմացինի իրավունքները և իր պարտականությունները:

Ժողովրդավարությունը և մարդու իրավունքը որպես կրթության բաղադրիչ:

Ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների արժեքները ամրագրված են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեջ և օրենքներում: Այդ արժեքները դրված են նաև կրթական փաստաթղթերի հիմքում, ինչն օրինաչափ է, քանզի ժողովրդավարությունը պարզապես կառավարման համակարգ չէ: Ներկա իրավիճակում այն հասարակական կյանքի կազմակերպման լավագույն ձևն է և մարդկության հետագա զարգացումն ապահովելու հնարավորություն: Այսօր կուտակվել են քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, մշակութային, բնապահպանական բազմաթիվ խնդիրներ, որոնց լուծումները հնարավոր է նորարարական, ներառական և համագործակցային մոտեցումների դեպքում: Շատ հարցերում ավանդական մոտեցումներն ու լուծումներն այլևս բավարար չեն: Այսօր հասարակության փոքր խմբերը, որքան էլ բանիմաց, ակտիվ և ազդեցիկ լինեն, չեն կարող միայնակ լուծել առկա խնդիրները: Անհրաժեշտ է ապահովել հասարակության լայն շրջանակների իրազեկվածությունը, մասնակցությունը յուրաքանչյուրի կարողությունների բացահայտման, զարգացման և իրացման միջոցով: Ժողովրդավարությունը, հիմնվելով մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների վրա, ձևավորում է բարենպաստ միջավայր՝ բացահայտելու հասարակության անդամների կարողությունները՝ դրանք ծառայեցնելով ինչպես անձնային զարգացմանը, այնպես էլ հասարակական խնդիրների լուծմանը: Ժողովրդավարացումը կարող է նպաստել արդի ժամանակաշրջանում առկա մի շարք գլոբալ հիմնախնդիրների՝ աղքատության աճ և բևեռացում, տեղեկատվության անկառավարելի հոսքեր, կայուն զարգացման խոչընդոտների և բնապահպանական խնդիրների հաղթահարմանը: Կրթությունը ժողովրդավարական ավանդույթներ ձևավորելու առաջնահերթ միջոց է: Ստորև դիտարկենք վերոնշյալ խնդիրների լուծման գործում կրթության ունեցած դերը:

1. Աղքատության աճ և բևեռացում: Այսօրվա լրջագույն խնդիրներից մեկն աղքատության շարունակական աճն ու հասարակության առավել հարուստ և աղքատ խմբերի միջև տարբերությունների մեծացումն է: Նման բևեռացումը հնարավոր է հաղթահարել հասարակության աղքատ խավերի համար որակյալ կրթական ծառայությունները

հասանելի դարձնելու ժողովրդավարական մոտեցման միջոցով:

2. Տեղեկատվության անկառավարելի հոսքեր: Տեխնոլոգիաների զարգացման արդյունքում տեղեկությունները և գիտելիքները դարձել են մատչելի և հասանելի բոլորին:

Եթե այս հանգամանքը չուղեկցվի ուսումնական հաստատությունների աշխատառճի ժողովրդավարացմամբ, ապա սովորողները պարզապես չեն վստահի ուսումնական հաստատություններին՝ դրանք համարելով ժամանակավրեպ: Նման 2 դեպքում սովորելու գործընթացը կտեղափոխվի ուսումնական հաստատություններից դուրս:Կայուն զարգացման խոչընդոտներ և բնապահպանական հիմնախնդիրներ: Հայաստանի Հանրապետությունում ընթացող տնտեսական բարեփոխումները և միջազգային բնապահպանական համագործակցության ընդլայնումը կնպաստեն էկոլոգիական նոր քաղաքականության ձևավորմանը, որը ներկա և ապագա սերունդների համար կստեղծի կայուն երաշխիքներ՝ էկոլոգիապես անվտանգ շրջակա միջավայրում առողջ և բարեկեցիկ կյանքով ապրելու համար: Նման նպատակի իրագործումը կարևոր խնդիր է, և անհնար է առանց բնապահպանական կրթության և քաղքացիների իրազեկման բարձրացման: Կրթության համակարգը առաջին հասարակական ինստիտուտն է, որտեղ մարդն առնչվում է ժողովրդավարական և ոչ ժողովրդավարական հարաբերություններին: Հետևաբար, ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների ամրագրումն ուսումնական հաստատություններում էապես կարող է ազդել մարդու գիտակցության և ապրելակերպի վրա: Կարևոր է հասկանալ, որ մարդու իրավունքները և ժողովրդավարությունը չեն կարող պարզապես դիտարկվել որպես ուսումնական բնագավառ կամ առարկա: ԺՄԻ կրթությունը ամբողջական համակարգ է, որի արմատավորումը հնարավոր է միայն այն դեպքում, երբ ապահովվեն հետևյալ երեք բաղադրիչները.

- սովորողների իրավունքների և ժողովրդավարության մասին ուսուցում: Այս բաղադրիչը ենթադրում է

1.համապատասխան առարկաների, թեմաների ներառում ուսումնական պլանում, արտադասարանական և արտադպրոցական խմբակներում:

2. ուսումնական գործընթացը,որում միջանձնային հարաբերությունները պետք է կառուցվեն ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների հարգման վրա:

3) սովորողներն ունեն գիտելիքներ, համոզմունքներ և հմտություններ ՝ կիրառելու մարդու իրավունքների և ժողովրդավարության սկզբունքներն իրենց առօրյա կյանքում:

Ժողովրդավարության և սովորողի կրթության իրավունքը որպես կրթական բարեփոխումների կարևորագույն բաղադրիչ

Վերջին տարիներին կրթության ոլորտում իրականացվել են օրենսդրական կարևոր փոփոխություններ՝ կառավարման համակարգի ժողովրդավարացմանն ու կրթության

բովանդակության բարելավմանն ուղղված որոշակի քայլեր և բազմաթիվ ծրագրեր:

Հանրակրթության բնագավառում պետական քաղաքականության կազմակերպական

հիմքը կրթության զարգացման պետական ծրագիրն է: Օրենքը սահմանում է, որ պետական քաղաքականությունն իրականացվում է կրթության ժողովրդավարական և աշխարհիկ բնույթի ապահովմամբ:

Ուսումնական հաստատություններում արգելվում է իրականացնել քաղաքական գործունեություն կամ քարոզչություն: Հայաստանի Հանրապետության ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչների դպրոցական կրթությունը կարող է կազմակերպվել իրենց մայրենի կամ ազգային լեզվով՝ հայերենի պարտադիր ուսուցմամբ: Հանրակրթության նպատակները և պետական քաղաքականության սկզբունքները լիովին համահունչ են մարդու իրավունքների վերաբերյալ առկա միջազգային փաստաթղթերի պահանջներին և մոտեցումներին: «Հանրակրթության մասին» ՀՀ 11 օրենքի համաձայն հանրակրթության բնագավառում պետությունը երաշխավորում և վերահսկում է.

1) հանրակրթության մարդասիրական բնույթը,
2) ազգային և համամարդկային արժեքների,
3) մարդու կյանքի ու առողջության, անհատի ազատ և համակողմանի զարգացման առաջնայնությունը, քաղաքացիական գիտակցության կարևորումը, անհատի և նրա իրավունքների ու ազատությունների նկատմամբ հարգանքը, արժանապատվությունը, հայրենասիրությունը, աշխատասիրությունը, պատասխանատվությունը, հանդուրժողականությունը, բնապահպանական աշխարհայացքի ձևավորումը.
4) հանրակրթության հավասար հնարավորությունները, մատչելիությունը, շարունակականությունը, հաջորդականությունը և համապատասխանությունը սովորողների զարգացման մակարդակին, առանձնահատկություններին ու պատրաստվածության աստիճանին.
5) ուսումնական հաստատություններում ստեղծագործական աշխատանքի խթանումը, սովորողների վերլուծական, քննադատական մտածողության, գիտելիքների ինքնուրույն ձեռքբերման և կիրառման, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործման ունակությունների զարգացման առաջնայնությունը.
6) սովորողի պաշտպանված լինելը ցանկացած ֆիզիկական և հոգեբանական ճնշումներից, շահագործումից, մանկավարժական և այլ աշխատողների ու սովորողների այնպիսի գործողություններից կամ անգործությունից, որով խախտվում են սովորողի իրավունքները, կամ ոտնձգություն է արվում նրա պատվին ու արժանապատվությանը,
7) մասնակցությունը ուսումնական հաստատության կառավարմանը,
8) ազատորեն փնտրելու և մատչելիորեն ստանալու ցանկացած տեղեկատվություն՝

բացառությամբ օրենքով սահմանված դեպքերի,

9) ազատ արտահայտելու սեփական կարծիքն ու համոզմունքները, օգտվելու օրենքով և ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ սահմանված այլ իրավունքներից: Մարդու իրավունքների և սովորողների իրավունքների համատեքստում հիշատակման են արժանի նաև սովորողների առողջության պահպանման, նրանց խրախուսման վերաբերյալ հոդվածները, որոնք սահմանում են բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու և բարոյապես ու նյութապես խրախուսված լինելու իրավունքները:

Կարևորվում է նաև կրթության մատչելիությունը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների համար, ինչն ուղղակիորեն առնչվում է ոչ միայն կրթության իրավունքին, այլ նաև որևէ խտրականության բացառմանը:

Նկարներ գործնական աշխատանքից՝

Սովորողներն ուսուցման գործընթացում անխուսափելիորեն բախվում են սխալվելու, ռիսկի դիմելու, օգնություն և հոգատարություն ակնկալելու խնդիրներին: Սովորողները կխուսափեն կրթության համար այդ բացառիկ հնարավորությունից, եթե չզգան, որ դպրոցի մշակույթը պատրաստ է հարգելու իրենց իրավունքները:

1. *Գրական ակնարկ: Ներկայացվող հիմնահարցերը քննարկվել են Հայաստանի տարբեր դպրոցների սովորողները ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի/ Յունիսեֆ/ Vord vision,Կարմիր Խաչ, կանանց ռեսուրսային կենտրոն-կազմակերպությունների փորձագետների հետ:*

Կարևոր հիմնահարց է դպրոցներում երեխաների իրավունքների խախտումների պրակտիկան, որը պայմանավորված է մի շարք հանգամանքներով, այդ թվում՝

1. որոշ դաստիարակչական նկատառումներով,

2. ուսուցիչների մոտ դասավանդման և երեխաների հետ աշխատանքի անհրաժեշտ հմտությունների բացակայությամբ,

3. բռնություն կիրառող և երեխաների իրավունքները խախտող ուսուցիչների կողմից ցուցաբերվող ավանդական մոտեցումներով, ժամանակակից դպրոցի և արդիական մոտեցումների մասին գիտելիքների և այդ ուղղությամբ վերապատրաստվելու, արդիականացվելու ցանկության բացակայությամբ,

4. երեխաների և պատանեկության հոգեբանության մասին պատկերացումների բացակայությամբ,

5. անպատժելիությամբ: Պետք է նշել նաև, որ դպրոցներում հաճախ բացակայում են երեխաների միջև կոնֆլիկտների լուծման արդյունավետ մեխանիզմներ, ինչպես նաև այդ ուղղությամբ տարվող ջանքեր: Որպես հետևանք՝ դպրոցը փաստորեն նպաստում է երեխաների կողմից միմյանց հանդեպ բռնության կիրառմանը, ինչը նույնպես կարելի է կրթական հաստատություններում երեխաների իրավունքների անուղղակի խախտում համարել:

Փորձագետների կողմից նշվել է նաև, որ երեխաների իրավունքների մասին խոսելիս չպետք է սահմանափակվել միայն, ասենք, կրթական հաստատություններում իրականացվող ֆիզիկական կամ հոգեբանական բռնու պրակտիկ աշխատանքում առկա են նաև դեպքեր, երբ խախտվել էերեխաների ուսման իրավունքը, և երբ հաճախ հնարավոր չէր այն պաշտպանել:

«Որպես պրակտիկ սոցիալական աշխատող՝ խոսեմ միայն առանձին համայնքների մասին, որոնց հետ աշխատում եմ: Շատ լուրջ խնդիր կա մեր դպրոցներում և մանկապարտեզներում: Որևէ տնօրեն կարող է իր դպրոցից հանել երեխային՝ առանց կարիքների գնահատման, պարզաբանման, հիմնահարցի լուծման, քանի որ չի ուզում որ "իր" դպրոցում "այդպիսի" երեխա սովորի: /փորձագետ/

Փորձագետների հետ հիմնախնդրի քննարկման ընթացքում գրեթե բոլորի կողմից հնչել է այն հարցը, թե ինչ պետք է անել՝ երեխային իր իրավունքների խախտման մասին բողոք ստանալուց հետո: Փաստորեն, փորձագետներն արձանագրել են, որ ՀՀ-ում երեխաների իրավունքների 58 պաշտպանության մեխանիզմներն անհստակ են: Մասնավորապես, մասնագետների կողմից բերվել են իրենց փորձից բխող օրինակներ, երբ հարցն անգամ ոստիկանություն հասցնելուց հետո այն ընթացք չի ստացել: Փորձագետներն արձանագրել են նաև, որ Հայաստանում երեխաների իրավունքները պաշտպանող մասնագետները հաճախ իրենք պաշտպանված և լսված չեն:

«Փորձը վկայում է այն մասին, որ մասնագիտության բերումով բացահայտելով երեխաների իրավունքի խախտում՝ չեմ կարողանում դիմել պետական մարմիններին, որովհետև իրենք չեն արձագանքելու ըստ կարիքի: Այսինքն, ինքը երեխաների իրավունքները պաշտպանող մասնագետը պաշտպանված չէ. "Ո՞վ ես դու, ինչ-որ ՀԿ-ից եկել են որ ինձ ասես, թե ես դպրոցում ինչ անե՞մ"»: Փորձագետ

«Ցանկալի կլիներ, որ, մասնավորապես, բաց և փակ տիպի կրթական հաստատություններում հստակորեն ընկալվեր այն, որ երեխաների այս կամ այն իրավունքի խախտման դեպքում Մարդու իրավունքների պաշտպանը խախտողների հանդեպ հստակորեն կիրառելու է կոնկրետ մեխանիզմներ: Այս դեպքում Մարդու իրավունքների պաշտպանի գործառույթներն իրոք հասցեական և կանխարգելիչ կլինեին»: Փորձագետ

Այսպիսով, փորձագետների կարծիքով՝ երեխաների իրավունքների պաշտպանության արդյունավետությունը ենթադրում է ոչ միայն բողոք կամ դիմում ներկայացնելու նոր

տեխնիկական հնարավորությունների ներդրում, այլև բարեփոխումներ՝ Մարդու իրավունքների պաշտպանի լիազորությունների գործադրման ուղղությամբ:

Ուսումնական հաստատությունը և կրթական գործընթացը ժողովրդավարության, մարդու /սովորողի/ իրավունքի կրթության հիման վրա:

ԺՄԻ կրթությունը պետք է իրականացվի նախադպրոցական տարիքից՝ շահագրգիռ բոլոր կողմերի՝ պետական կրթական քաղաքականություն մշակողների, պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կրթության ոլորտի մասնագետների, ուսումնական հաստատությունների, ծնողների, սովորողների և ուսանողների ինքնավարության մարմինների, ՀԿ-ների, երիտասարդական կազմակերպությունների և ՁԼՄ-ների լայն համագործակցությամբ՝ ապահովելով համակարգային մոտեցում:

Իրենց գործունեությունն իրականացնելիս, անկախ տվյալ հաստատության կարգավիճակից, կառուցվածքից, սեփականության ձևից, ենթակայությունից կամ այլ հանգամանքներից, ուսումնական հաստատությունները ոչ միայն պարտավոր են ապահովել մարդու իրավունքների և ժողովրդավարության սկզբունքները, այլև պետք է ամեն կերպ խրախուսեն կրթության յուրաքանչյուր օղակում երեխաների և սովորողների ակտիվ մասնակցությունը, ինքնադրսևորումը, շփումները, համատեղ աշխատանքն ու համագործակցությունը: Ուսումնական հաստատություններում կարգապահության պահպանմանն ուղղված գործողություններում պետք է բացառել սովորողների և մանկավարժների իրավունքների անտեսումը, մարդկային արժանապատվության վիրավորումը:

Վերոնշյալ հայեցակարգային դրույթների կենսագործումն ապահովելու համար անհրաժեշտ է. Ուսումնական հաստատություններում ստեղծել այնպիսի միջավայր, որը կերաշխավորի երեխաների, սովորողների առողջության, հանգստի հիմնարար իրավունքների պաշտպանությունը: Այդ գործընթացը ենթադրում է ֆիզիկական և առողջ սոցիալական միջավայրի ապահովում, խաղի, ֆիզիկական ակտիվության դրսևորման, հանգստի կազմակերպման հնարավորությունների ստեղծում՝ դասամիջոցներին և դասերից հետո, պատշաճ ջերմային ռեժիմի ապահովում, առողջ սննդի հնարավորություն, բացառապես առողջ ապրելակերպին համահունչ վարքագծի խրախուսում:

Այդպիսով սովորողների նկատմամբ պետք է ցուցաբերել համակողմանի մոտեցում՝ կարևորելով ոչ միայն ակադեմիական, այլև առողջապահական, ֆիզիկական, հուզական, սոցիալական, հոգևոր զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում իրականացնել համապատասխան միջոցառումներ երեխայի կրթության, ազատ արտահայտման իրավունքի լիարժեք իրացման համար: Ապահովել հանրակրթության մատչելիությունը

բոլոր սովորողների համար: Մասնավորապես, ապահովել բոլոր երեխաների հաճախումը դպրոց: Դպրոցների շենքային հնարավորությունները, գրադարանները, էլեկտրոնային ռեսուրսները մատչելի դարձնել բոլոր սովորողների համար: Ապահովել համագործակցային և հաշվետվողական աշխատառճ երեխաների ընտանիքների հետ:

Ուսումնական հաստատության կառավարման մարմինների, ուսուցիչների և ծնողների միջև ձևավորել բաց մտածողության և հարաբերությունների այնպիսի մշակույթ, որում կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցները ազատորեն կարտահայտեն իրենց տեսակետներն ու դիրքորոշումները: Այս դրույթը կյանքի կոչելու համար սովորողներին պետք է դիտարկել որպես ուսումնական գործընթացի կարևոր մասնակիցներ՝ ապահովելով նրանց ներգրավումը ուսումնական հաստատության կառավարման և ուսումնական գործընթացներում, ինչպես նաև համայնքային կյանքում: Մասնավորապես, պետք է ձևավորել քաղաքացիական պատասխանատվության արժեհամակարգ հարմարվողականության փոխարեն, առօրյա հարաբերություններում պետք է հաշվի առնել սովորողի շահերը և հանրային բարիքի ստեղծման գործում կարևորել

յուրաքանչյուրի մասնակցության անհրաժեշտությունը:

Սովորողներին արժևորել բազմակողմանիորեն. նրանց մասին չդատել միայն ակադեմիական արդյունքներով: Բացահայտել ու զարգացնել սովորողների շնորհները, հնարավորություն տալ դրսևորելու իրենց կարողությունները և նպաստել նրանց մասնագիտական կողմնորոշմանը:

Երեխաների, սովորողների հետ հարաբերությունները կառուցել՝ հաշվի առնելով նրանց ուժեղ կողմերը, աջակցելով նրանց ընդհանուր ներուժի զարգացմանը:

Ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների ուսուցումը պետք է դիտարկել որպես ուսուցման գործընթացի հիմք՝ ապահովելով դրա ներառումը կրթական բոլոր աստիճաններում և ուսումնական բնագավառներում: Մասնավորապես, ԺՄԻ կրթությունը պետք է սկսել նախադպրոցական տարիքից:

Ուսուցման գործընթացում հարգել սովորողների առանձնահատկությունները և դրանք օգտագործել հարուստ, բազմազան և փոխլրացնող միջավայր ստեղծելու նպատակով: Ապահովել մեթոդների այնպիսի բազմազանություն, որը հնարավորություն կտա սովորել տարբեր ձևերով:

ԺՄԻ կրթության ոլորտում **կոմպետենցիաները** պետք է մշակվեն կրթության բովանդակության բաղադրիչներին համապատասխան՝ շեշտադրելով՝

- գիտելիքը և ըմբռնումը (սովորողը տեղեկացված է, գիտի և հասկանում է մարդու

իրավունքների սկզբունքները և երեխայի իրավունքները):

- վերաբերմունքը և արժեքները (սովորողը իր գործողություններով և վարքագծով ցույց է տալիս աշխույժ հետաքրքրություն մարդու իրավունքների և հասարակության մեջ արդարության հարցերի նկատմամբ)
- կարողություններ և հմտությունները (սովորողը կարող է համագործակցել այլ մարդկանց (երեխաների, սովորողների) հետ մարդու իրավունքների և ժողովրդավարության արժեքների պաշտպանության հարցերում):

Կոմպետենցիաները փոխկապակցված են, և դրանցից ոչ մեկը մյուսի նկատմամբ գերակայություն չունի:

Կրթության արդյունքում ակնկալվող կոմպետենցիաներին հասնելու համար ապահովել ժողովրդավարության և մարդու իրավունքներին վերաբերող թեմաների ներառումը ոչ միայն «Հասարակագիտություն» առարկայի, այլ նաև ուսուցման ընդհանուր բովանդակության մեջ:

Ուսուցանել ժամանակակից աշխարհում պահանջվող կոմպետենցիաներ՝ ապահովելու համար շրջանավարտների լիարժեք քաղաքացիական և մասնագիտական մասնակցությունը հասարակական կյանքին: Կարևոր է ուսուցման բովանդակությունը կառուցել փոխկապվածության, փոխկախվածության համակեցության արժեքների և սովորողների՝ հանրային բարիք ստեղծելու գործընթացի կարևոր մասնակիցը լինելու գաղափարների վրա:

Հնարավորություններ ընձեռել ոչ միայն ժողովրդավարական արժեքները և մարդու իրավունքները հասկանալու, այլև համայնքային կյանքին առնչվող սոցիալական նախագծերին մասնակցելու միջոցով ԺՄԻ կրթության կայացմանը նպաստող գործնական հմտությունները զարգացնելու համար:

Ներդնել սովորողների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների, նրանց առաջադիմության գնահատման ժամանակակից ձևեր՝ **կիրառելով բազմապիսի գնահատման գործիքներ, այդ թվում՝ թեստեր, շարադրություններ, խմբային աշխատանքներ, նախագծերի մշակում և իրականացում, հարցազրույցների վարում, ինքնագնահատում և փոխադարձ գնահատում և այլն**, որոնք կնպաստեն սովորողի կարողությունների և ընդունակությունների բազմակողմանի դրսևորմանը:

2. Սովորողների իրավունքներ և պարտականություններ

«Հանրակրթության մասին» օրենքի 20-րդ հոդվածով սահմանվում են սովորողների իրավունքներն ու պարտականությունները:

Սովորողն իրավունք ունի՝

1. ստանալու հանրակրթության պետական կրթական չափորոշչին համապատասխան կրթություն.

ծնողի համաձայնությամբ ընտրելու ուսումնական հաստատությունը և ուսուցման ձևը, ինչպես նաև տվյալ ուսումնական հաստատությունում առկա հոսքը, ստանալու կրթական վճարովի ծառայություններ.

2. անվճար օգտվելու ուսումնական հաստատության ուսումնանյութական բազայից.

2.1 ստանալ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը բավարարելուն ուղղված աջակցություն.

3. մասնակցելու ներդպրոցական և արտադպրոցական միջոցառումների.

4. պաշտպանված լինելու ցանկացած ֆիզիկական և հոգեբանական ճնշումներից, շահագործումից, մանկավարժական և այլ աշխատողների ու սովորողների այնպիսի գործողություններից կամ անգործությունից, որով խախտվում են սովորողի իրավունքները, կամ ոտնձգություն է արվում նրա պատվին ու արժանապատվությանը.

5. ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ սահմանված կարգով մասնակցելու ուսումնական հաստատության կառավարմանը.

6.ազատորեն փնտրելու և մատչելիորեն ստանալու ցանկացած տեղեկատվություն, բացառությամբ օրենքով սահմանված դեպքերի.

7. ազատ արտահայտելու սեփական կարծիքն ու համոզմունքները.

8. օգտվելու օրենքով և ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ սահմանված այլ իրավունքներից:

Սովորողը պարտավոր է՝

1. կատարել ուսումնական հաստատության կանոնադրության և ներքին կարգապահական կանոններով սահմանված պահանջները.

Ստանալ հանրակրթության պետական չափորոշչին համապատասխան գիտելիքներ, ձեռք բերել և տիրապետել համապատասխան հմտությունների և կարողությունների, բավարարել սահմանված արժեքային համակարգին ներկայացվող պահանջները.

2. հաճախել և մասնակցել ուսումնական պարապմունքներին.

3. կատարել օրենքով և ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ սահմանված այլ պարտականություններ:

Եզրակացություն

վերջնարդյունքում կունենանք .

1. Հարգված են մարդու/ սովորողի/ հիմնարար իրավունքները:

2. Ներգրավված և մասնակցող սովորողներ: Սովորողները ներգրավված են ուսումնական հաստատության կյանքում, նրանց ձայնը լսելի է, նրանք ազդում են իրենց ուսումնական

հաստատությանն առնչվող որոշումների վրա

Իրենց ներուժը բացահայտած և այն հանրային բարիքին ծառայեցնելու պատրաստ սովորողներ: Սովորողներն ուսուցիչների, ծնողների, դասընկերների և աշակերտական ինքնավարության մարմնի աջակցությամբ բացահայտել են իրենց ուժեղ կողմերը (ակադեմիական և ոչ ակադեմիական) և պատրաստ են դրանք ծառայեցնելու հանրությանը:

1. Սովորողների հետ արդյունավետ հաղորդակցվող և համագործակցող մանկավարժական և վարչական աշխատողներ: Մանկավարժները կարողանում են լսել սովորողներին, հարցերը դիտարկել սովորողի տեսանկյունից և նպաստել սովորողների համակողմանի աճին

2. Ուսումնական հաստատությունում տիրում է այնպիսի մթնոլորտ, որտեղ ուսուցիչները և սովորողներն ազատորեն արտահայտում են իրենց տեսակետները և դիրքորոշումները: Նրանց ձայնը լսելի է:

3.Առկա է գործընկերային արդյունավետ հարթակ: Ուսումնական գործընթացի մասնակիցները և շահակիցները՝ սովորողները, ուսուցիչները, դպրոցի կառավարման և խորհրդակցական մարմինները, ծնողները, հասարակական և պետական կառույցները համագործակցված նպաստում են հաստատությունում և համայնքում ԺՄԻ կրթության արմատավորմանը:

4.Համամարդկային արժեքների, սովորողի կյանքի ու առողջության, արժանապատվության,անհատի ազատ և համակողմանի զարգացման առաջնայնությունը, քաղաքացիական գիտակցության կարևորումը, անհատի և նրա իրավունքների ու ազատությունների նկատմամբ հարգանքը, արժանապատվությունը, հայրենասիրությունը, աշխատասիրությունը, պատասխանատվությունը, հանդուրժողականությունը, բնապահպանական աշխարհայացքի ձևավորումը:

Օգտագործված գրականության ցանկ1.ՀՀ երեխայի իրավունքի

մասին/ հոդված 11/

2.ՄԱԿ-ի կոնվենցիա երեխայի իրավունքների մասին /հոդված13, 27/

3.Հանրակրթության պետական չափորոշիչ

4.ՀՀ օրենքը հանրակրթության մասին
5.Гребенюк О.С., Рожков М.И. Общие основы педагогики. М., 2003, с.628